

Ülikooli õigus on vabaneda tühiõppijatest

Kõigil piisava haridusega inimestel on õigus kandideerida ülikooli astumiseks ja seal õppimiseks. Ülikooli õigus on valida kandideerijate hulgast parimad ja vabastada end neist, kes ei saa hakkama.

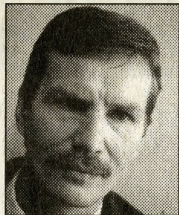
Enamik ülikoolihariduse esimese astme, diplomi- ja bakalaureuseõppe õppekavasid on planeeritud nelja aasta pikkusena ja suurem osa üliõpilastest saab selle läbimise hakkama. On loomulik, et riik finantseeriks sel tasemel õpinguid samuti neli aastat.

Aga kui õppeaeg venib 6, 8 või isegi 10 aastale? Kes selle siis kinni maksab ja mis tasemega see võimalik lõpetaja ikkagi on? Usun, et "kaua tehtud kaunike" enamikul erialadel ei kehti! Raske on ette kujutada head arvutispetsialisti, keskkonnatehnoloogi või ajakirjanikku, kellel suur osa diplomi saamisele eelnenud teadmistest on pärit näiteks 7–9 aasta tagusest ajast. Eluaegne täiend- ja ümberõpe on loomulik ja järjest rohkem vajalik, aga see ei saa toimuda bakalaureuseõppe sees.

Edasijõudmatusel ehk ülikooli kehtestatud tasemest (vähemalt 75% aastast õppekavaga ettenähtud ainetest) allapoole jäämisel ja sellele järgneval eksmatrikuleerimisel on loomulikult mitmeid põhjuseid.

Sagedamini on ajakirjanduses viidatud üliõpilaste viletsale majanduslikule olukorrale ja vajadusele töötades elamisraha teenida. See on paljudel juhtudel kindlasti nii ja kui õhtutundidest või nädalavahetustest rahateenimiseks ei piisa, on võimalus võtta aasta akadeemilist puhkust või omal soovil teatud ajaks eksmatrikuleeruda. Kui ka neid võimalusi kasutades ikka ei suudeta õppimist ja tööd sobitada, tuleb teha lihtsalt valik ja ühest loobuda. Aga isegi töö kasuks otsustamine ei välista haridusest tõsiselt huvitatutel Avatud Ülikooli kaudu diplomini jõudmist.

Õppeaja ületamise või edasijõudmatusega seoses on aga täiesti mahavaikitud muud olulised põhjused, nagu näiteks võimete puudumine, laiskus, mõõdutundetu pummeldamine, õppetööl puudumine. Pole mõtet ennast ega teisi petta – kõik sissesaanud lihtsalt pole võimelised või valmis ülikoolis õppima. Ülikoolis käimine ei ole kohustuslik, vaid praegu veel suuremas osas maksumaksja kinni makstud võimalus end koolitada. Ülikool peab toimima nii, et edasipüüdlik osa tudengkonnast saaks

VOLLI KALM

*Tartu Ülikooli
õppeprorektor*

parima võimaliku hariduse ning minimaalselt energiat kuluks pingerea alumisele, lootusetule osale.

Ja eksivad need, kes asjasse süvenemata väidavad, et selliste üliõpilaste nimekirjas hoidmine ei maksa midagi. Maksab küll, sest õppetöös tegelikult osalemata võtavad nad õppelaenu, mille res-

sursid on piiratud ja mille intressist osa maksab kinni riik, kasutavad sõidusoodustust, mille maksab riik, elavad ühiselamus, kus kohti niigi väga piiratud.

Kõik need soodustused on ju nii armetult väikesed, on tavaline õigustus. On jah väikesed, aga seda sihipärasemalt tuleb neid kasutada ja jaotada üliõpilastele, kel selleks vajadus ning moraalne õigus. Ei ole õiglane jagada riigi vähest toetust võrdsetel alustel luuseritele ja näiteks perekonna loomise eas kraadiõppuritele.

Kui riigieelarves planeeritakse investeerida Rummu vangla pesumaja kapitalremonti rohkem kui terve Tartu Ülikooli hoonetesse kokku, siis on vähemalt ülikooli kohus tema kasutuses olevaid vahendeid väga sihipäraselt kulutada.

Töötavate ja "lootusetute" üliõpilaste kõrval on veel üks osa üliõpilasi, kes ei soovigi ülikooli nominaalajaga lõpetada. Põhjuseid selleks võib olla tõsisid ja vähemtõsisid, näiteks soovitakse edasi lükata õppelaenu tagasimaksmise algust, pikendada muretut lapsepõlve, oodata soodsamat olukorda tööturul. Mõne erialavaldkonna lõpetaja jaoks võib tööturu olukord teisti järjest ebasoodsamaks muuta. Pole ju reaalne, et ligi 40 protsenti üliõpilaskonnast, kes kõrgkoolides majandus-, rahandus- või õigusteadusega seotud erialasid õpivad, ka mõne aasta pärast vastavat tööd saaks. Milline suurepärane valikuvõimalus tööandjatele ning väga tugev argument ülikoolile edasijõudmatutest vabanemiseks!

Ülikoolist ei kao kuhugi eluaegsed tudengid. Miks aga peaks eluaegse tudengi olemust iseloomustama aastaid või kümneid kestev tühiõpe bakalaureuseõppes? Ülikooli tulekust kuni doktorikraadiga lahkumiseni kulub 10 aastat. Kui lisame juurde kolm võimalikku üheaastast akadeemilist puhkust, saame märkimisväärse osa elust, mis veedetud ülikoolis. Just sellistest eluaegsetest on ülikool huvitatud ning kohustatud tegema oma parima nende hariduse nimel.